

ЧИ ПОТРІБНІ УКРАЇНІ ПДВ-РАХУНКИ

Ілляшенко Т.О., Чечель В.Г.

Одним із варіантів розв'язання проблеми ефективності функціонування ПДВ є ідея запровадження в Україні спеціальних рахунків, на яких би обліковувалися лише кошти ПДВ. На думку прихильників системи ПДВ - рахунків, її запровадження зможе комплексно розв'язати проблемні питання в адмініструванні цього податку та унеможливити заниження податкових зобов'язань платників податку незаконними способами, що дасть змогу збільшити надходження до бюджету та створити умови для скорочення термів відшкодування ПДВ.

З іншого боку, ПДВ-рахунки можуть стати причиною зниження ліквідності підприємств, призвести до зростання цін та деяких інших негативних наслідків. Залишаючись одним із головних елементів податкової системи, ПДВ останнім часом поступово втрачає свою фіскальну роль і фактично використовується як інструмент регулювання виконання бюджету: збільшуючи чи зменшуючи обсяги відшкодування ПДВ, держава у такий спосіб регулює показники виконання його дохідної частини. За даними Рахункової палати, залишок невідшкодованих сум податку станом на перше 01.01.04 становив 6,4 млрд. грн., з яких 1,8 млрд. грн. – прострочена бюджетна заборгованість. У 2003 році 65% надходжень ПДВ були забезпечені завдяки оподаткуванню імпорتنих операцій.

Суб'єктами законодавчої ініціативи щодо запровадження ПДВ-рахунків в Україні виступили одночасно президент України та деякі народні депутати на думку яких, запровадження окремих поточних рахунків з ПДВ зможе комплексно розв'язати проблемні питання в адмініструванні цього податку. Поряд із поточними рахунками платники податку зобов'язані відкрити додатковий спеціальний рахунок для розрахунків з ПДВ який використовується для розрахунків з ПДВ між постачальниками та покупцями товарів, а також при розрахунках з державним бюджетом. Для проведення операцій з придбання товарів чи послуг платник податку має оформляти два платіжних доручення, перше – на основну суму платежу за придбанням товарів, за винятком ПДВ, друге – на відповідну суму ПДВ.

За відсутності необхідної суми коштів для перерахування ПДВ при придбанні товарів платник податку поповнює спеціальний рахунок зі своїх поточних рахунків. Таким чином грошові потоки з ПДВ відокремлюються від інших грошових потоків та залишаються замкнутими в системі окремих спеціальних рахунків.

При нестачі коштів на спецрахунку його можна поповнити з розрахункового, а рух коштів у протилежному напрямку заборонено. Контроль за здійснення таких операцій покладено на банки. Автори системи спецрахунків пропонують заборонити розрахунки з ПДВ у негрошовій формі – розрахунки векселем за товари повинні супроводжуватися перерахуванням ПДВ у грошовій формі. По-перше, фіскальні органи зможуть просто звіряти декларації платників з інформацією банку, а по-друге, інформація про щоденні збільшення сумарних залишків на спецрахунках з усієї країни може стати основою нових технологій планування та прогнозування збирання податків.

Позитивним автори вважають і низьку вартість впровадження системи – вона майже не потребує масштабного фінансування, адже головну частину роботи візьмуть на себе банківські установи. У разі запровадження даної системи можуть виникнути проблеми:

- «заморожування» обігових коштів на спецрахунках;
- Зростання витрат платника на виконання податкового законодавства;
- Можливе зростання цін в економіці;
- Можлива відмова платників ПДВ працювати з неплатниками;
- Порухення принципу податкової нейтральності.

Зважаючи на вищесказане, можна зробити висновки:

1. впровадження ПДВ-рахунків може привести до збільшення доходів державного бюджету, поліпшити адміністрування ПДВ, створити умови для скорочення термінів відшкодування ПДВ з бюджету.

2. частину проблем, що можуть виникнути у зв'язку із можливим «заморожуванням» коштів на спецрахунках, може розв'язати запровадження дозволу на двосторонній рух коштів між поточним рахунком і спеціальним, надання можливості використовувати кошти ПДВ-рахунка на сплату не лише ПДВ, а й усіх інших платежів до бюджету.